

Skog, Mimmi
Tel: 010-698 1771
mimmi.skog
@naturvardsverket.se

BESLUT
2013-06-19   Ärendenr:
NV-06345-12

Typgodkännande av fångstredskap avsett för årsunge av vildsvin

Beslut

Naturvårdsverket beslutar att typgodkänna fångstredskapet L121 *Panthera enkel* för fångst av årsunge av vildsvin, med den materialspecifikation och de konstruktionskrav som framgår av bilaga 1.

Naturvårdsverket avslår sökandes yrkande om att konstruktionen kan typgodkännas med en ingångsöppning på 82.5 x 76 cm respektive 68.5 x 76 cm.

Beslutet kan komma att återkallas om det framkommer vid användningen att fångstredskapet utsätter vilt för onödigt lidande, att fångstredskapet inte är selektivt eller att människor och egendom utsätts för fara.

Villkor för användningen av fångstredskapet

1. Fångstredskapet får användas från och med den 1 september till och med 30 april.
2. Fångstredskapet får tidigast gillras för jakt två timmar innan solens nedgång.
3. Fångstredskapet ska avgillras manuellt senast en timme före solens uppgång.
4. Fångstredskapet får endast betas med oförädlad vegetabiliskt foder.
5. Användaren ska ansvara för att fångstredskapet förses med en elektronisk larmanordning när detta har gillrats för jakt.
6. Vittjning ska ske snarast efter det att ett larm har utlösts, dock senast efter två timmar.

7. Användaren ska regelbundet se till att larmanordningen fungerar korrekt under tiden som redskapet används för jakt.

Undantag från samtliga villkor, förutom villkor 4, är tillåten vid åteljakt under förutsättning att fångstredskapet står under ständig tillsyn och vittjas omedelbart efter fångst.

Övrigt

Naturvårdsverket påminner om de bestämmelser i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS: 2002:18) om jakt och statens vilt som, utöver ovan ställda villkor, i övrigt reglerar hur användning av fångstredskap får ske.

Naturvårdsverket upplyser också om vittjningsbestämmelserna i 12 a § jaktförordningen (1987:905) om att fångat vilt omedelbart ska avlivas eller återges friheten.

Naturvårdsverket påminner även om att avlivning av fångade vildsvin ska ske i enlighet med bestämmelserna i 27 § jaktlagen (1987:259) om att djur inte får utsättas för onödigt lidande.

Bakgrund

Ansökan

Stefan Berggren har ansökt om typgodkännande av fångstredskapet *Panthera Enkel* för fångst av vildsvin. Av ansökan och tillhörande kompletteringar framgår i huvudsak följande. Fångstredskapet har grindar som öppnas utifrån och in. Gällande säkerhet kan en människa som av misstag fångats ta sig ut eftersom grindarnas konstruktion kan öppnas inifrån. Gällande selektivitet kan man reglera öppningsstorleken genom att montera fast ett antal brädor på ingångsgaveln. Ingångsöppningen är 76 cm bred och kan anpassas till 26.5, 40.5, 54.5, 68.5 respektive 82.5 cm i höjd. Ingångsöppningens storlek kan på detta sätt anpassas efter eventuella krav från Naturvårdsverket. Till skillnad från andra arter bökar vildsvin uppåt när de äter. Gillret är därför konstruerat så att det måste lyftas uppåt för att fångstredskapet ska lösas ut och slå igen. Användare kan beta med surat majs då de flesta djur tar avstånd från detta lockbete medan vildsvin lockas. Golvet är öppet och hålls samman av metallstänger för att minska risken för halkskador. Ventilationen är god genom två öppningar på vardera 3 cm på varje långsida och fem öppningar på vardera 7 cm i diameter i taket. Avlivningsluckor finns placerade vid fångstredskapets gavlar.

Tester av fångstredskap

Mot bakgrund av kraven i jaktlagstiftningen på att fångstredskap inte får utsätta vilt för onödigt lidande fick Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) i uppdrag av Naturvårdsverket att genomföra tester av ett antal redskap för levandefångst av vildsvin under år 2010 och 2011. En tidigare typ av *Panthera Enkel* ingick i testerna än vad som nu är föremål för prövning. Syftet var i första hand att utvärdera hur fångade vildsvin påverkats utifrån en veterinärmedicinsk bedömning. I utvärderingen så ingick en analys av uppkomna fysiska skador, en

kvantifiering av stress genom att mäta muskelförändringar och en subjektiv stressbedömning vid avlivningstillfället. Dessa resultat jämfördes sedan med resultat från en kontrollgrupp.

I *Panthera Enkel* fångades och avlivades sammanlagt 14 vildsvin vid fem olika fångstillfällen. Samtliga vildsvin, förutom ett, bedömdes vara under ett år (6-48 kg). Det äldre vildsvinet bedömdes vara cirka två år (73 kg). Den veterinärmedicinska utvärderingen visade att fångstredskapet orsakat fysiska skador i form av lindriga fläckningsskador, lindriga skärsår i tryne/läpp samt en lindrig blödning i inre organ. Dokumentation vid fångst och avlivning visade i huvudsak lugna vildsvin utom i ett fall. En galt hade efter fångst orsakat skador på en vägg samt på gillret. Vid avlivning upplevde fältpersonalen att galten uppträdde stressat. SVA konstaterade också att det utvecklades värme i fångstredskapet när fler vildsvin fångades samtidigt. Detta tydde på att ventilationen var otillräcklig.

Yttrande från SVA

SVA har i yttranden till Naturvårdsverket framfört bland annat följande. En tidigare modell av *Panthera enkel* har testats av SVA. SVA ansåg då att vissa delar i den tidigare konstruktionen var tvungna att åtgärdas. Utstickande bultar borde elimineras, inspektionsluckorna på långsidorna samt ventilationen måste förbättras. Den nya versionen av *Panthera enkel* har en förbättrad ventilation genom två öppningar på vardera 3 cm på varje långsida och fem öppningar på vardera 7 cm i diameter i taket jämfört med den tidigare testade versionen. Redskapet är också förändrat så att en tidigare falllucka är ersatt med två fjäderbelastade grindar som öppnas inåt. I bruksanvisningen bör påpekas att redskapet ska monteras så att utstickande bultar hamnar på utsidan av redskapet. Golvet är öppet och hålls samman av metallstänger. Vid testerna hade marken där fångstredskapet stått blivit något bökad och nedtrampad. Gräs hade också blivit bortslitet. Mot bakgrund av tidigare testresultat där en jämförbar golvkonstruktion använts görs bedömningen att utbrytningsförsök eller bökning inte medför en ökad risk för skador på grund av golvets konstruktion.

Yttrande från Jordbruksverket

Jordbruksverket har i yttrande över ansökan anfört sammanfattningsvis följande. Tester tyder på att vildsvin som fångats i *Panthera enkel* är lugna eller lätt stressade i samband med vittjning. Nuvarande konstruktion har en förbättrad ventilation och medger ökad möjlighet att kontrollera vilka vildsvin som fångats. För att minska risken för skador har det tidigare golvet ersatts med en mer öppen konstruktion. Ingångsöppningen kan också regleras för att på så sätt hindra fångst av vildsvin över en viss storlek. Jordbruksverket tillstyrker därför ett typgodkännande.

Yttrande från sökanden

Sökanden har den 13 november 2012 beretts möjlighet att yttra sig över de handlingar som har tillförts ärendet. Sökande har inte inkommit med ett yttrande inom angiven tid.

Skäl för beslutet

Aktuella bestämmelser

Av 27 § jaktlagen (1987:259) framgår att jakt ska bedrivas så att vilt inte utsätts för onödigt lidande och att människor och egendom inte utsätts för fara.

Enligt 11 § jaktförordningen (1987:905) ska fångstredskap vara av godkänd typ för att få användas. Naturvårdsverket prövar efter samråd med Statens jordbruksverk frågor om godkännande av fångstredskap.

Enligt jaktförordningens bilaga 5 är användningen av fångstredskap med icke-selektiv utformning eller icke-selektiv användning av fångstredskap förbjuden.

Enligt jaktförordningens bilaga 1 är vildsvinssuggor som åtföljs av smågrisar fredade året om. Vidare är vildsvin utan åtföljande smågrisar fredade mellan den 16 februari och 15 april. Årsunge av vildsvin får jagas under hela året.

Naturvårdsverkets bedömning

Onödigt lidande

Naturvårdsverket tar först ställning till om aktuellt fångstredskap lever upp till kravet på att djur inte får utsättas för onödigt lidande.

SVA framför i yttranden till Naturvårdsverket att nuvarande konstruktion är en förbättrad version av den tidigare testade *Panthera enkel*. Detta genom att ventilationen har förbättrats, falluckan har ersatts av två fjäderbelastande grindar som öppnas inåt, golvet är öppet och halkfritt. Utbrytningsförsök eller bökning medför trots den öppna golvkonstruktionen inte en ökad risk för skador. Jordbruksverket har i ett yttrande till Naturvårdsverket framfört att den stress som vildsvin utsätts för i fångstredskapet inte är oacceptabel. Jordbruksverket tillstyrker därför ett typgodkännande.

Av ansökan framgår att fångstredskapets ingångsöppning är 76 cm bred och kan anpassas till 26.5, 40.5, 54.5, 68.5 respektive 82.5 cm i höjd. Enligt jaktförordningens bilaga 1 är fångst av suggor med åtföljande smågrisar inte tillåten. Att således typgodkänna en konstruktion där kultingförande suggor riskerar att fångas är enligt Naturvårdsverkets mening inte förenligt med bestämmelserna i jaktförordningens bilaga 1. Aktuella fredningsbestämmelser har sin grund i att vildsvinskultingar är beroende av suggan. En oavsiktlig fångst av kultingförande sugga medför därför onödigt lidande för både sugga och kultingar. Vidare framgår av SVA:s tester att endast ett vildsvin över ett år fångades i den tidigare typen av *Panthera enkel*. Naturvårdsverket konstaterar således att ett tillräckligt antal veterinärmedicinska utvärderingar av fångade vuxna vildsvin saknas för att kunna utesluta att onödigt lidande uppstår vid fångst av vuxna vildsvin. Naturvårdsverket avslår därför ansökan i de delar som avser en ingångsöppning med måtten 76 x 68.5 respektive 76 x 82.5 cm.

För att ytterligare minska risken att djur utsätts för lidande så anser Naturvårdsverket att användningen av fångstredskapet ska regleras i tid. Dels

genom att begränsa den tid som vildsvin befinner sig i fångenskap till högst två timmar. Dels genom att begränsa användningen till viss del av dygnet samt viss del av året. Förhöjda temperaturer inuti fångstredskap kan medföra en ökad risk för onödigt lidande. Ett förbud mot att använda fångstredskapet under vår- och sommarmånaderna samt under dagtid är nödvändig för att minska denna risk. För många arter är de vuxna djuren fredade under vår- och sommarmånaderna eftersom ungarna då är som mest beroende av föräldradjuren. Villkoret om att inte tillåta användandet av *Panthera enkel* under denna tid på året är därför nödvändig för att undvika att övrigt vilt fångas och därmed orsakas onödigt lidande. SVA fick i samband med testerna av fångstredskap för vildsvin tillstånd från Djurföröksetiska nämnden för djurförsök. I tillståndet för djurförsök villkorade Djurföröksetiska nämnden att vittjningen av de fångstredskap som ingick i testverksamheten skulle ske senast två timmar efter fångst. Veterinärmedicinska utvärderingar av vildsvin som varit fångade under som mest två timmar ligger således till grund för Naturvårdsverkets bedömningar. Mot bakgrund av detta villkorar Naturvårdsverket om att fångstredskapet ska förses med elektronisk larmanordning och vittjas senast två timmar efter fångst. Naturvårdsverket bedömer med hänsyn till ovanstående att fångstredskapet uppfyller kravet på att inte utsätta djur för onödigt lidande.

Säkerhet för människor och egendom

Naturvårdsverket gör följande bedömning avseende risken för att människor och egendom utsätts för fara. Fångstredskapet kan öppnas inifrån om en människa av misstag blivit instängd. Vidare bidrar den begränsade ingångsstorleken samt krav på vegetabilisk betning även till att risken för att tamdjur fångas minskar. Naturvårdsverket bedömer med hänsyn till detta att fångstredskapet uppfyller kravet på att inte utsätta människor och egendom för fara.

Selektivitet

När det gäller selektivitet gör Naturvårdsverket följande bedömning Enligt Naturvårdsverkets mening bidrar en ingångsöppning med måtten 76 x 26.5 cm, 76 x 40.5 cm samt 76 x 54.5 cm till att minska risken för felfångst av annat vilt. Vidare bidrar kraven om vegetabilisk betning ytterligare till ökad selektivitet. Vildsvin är nattaktiva. Villkoret om att fångstredskapet ska avgillras en timme före solens uppgång omhändertar därför risken att annat vilt fångas under dagtid. Naturvårdsverket bedömer med hänsyn till ovanstående att fångstredskapet uppfyller kravet på selektivitet.

Med hänsyn till vad som anförts ovan gör Naturvårdsverket bedömningen att *Panthera enkel* kan typgodkännas under förutsättning av de villkor som framgår av detta beslut.

Övrigt

Naturvårdsverket påminner om att ändringar av en typgodkänd konstruktion kräver nytt beslut om typgodkännande i enlighet med 11 § jaktförordningen för att få användas.

Beslut i detta ärende har fattats av sektionschefen Carl Mikael Strauss. Mimmi Skog har varit föredragande.

För Naturvårdsverket

Carl Mikael Strauss

Mimmi Skog

Bilaga 1. Material- och konstruktionsspecifikation

Bilaga 2. Uppllysning om hur man överklagar

Kopia till:

Jordbruksverket
Landsbygdsdepartementet
Statens veterinärmedicinska anstalt
Sveriges Lantbruksuniversitet
Samtliga länsstyrelser
Samtliga polismyndigheter
Skogsstyrelsen
Viltskadecenter
Lantbrukarnas riksförbund
Sveriges Jordägarförbund
Sveriges Jordbruksarrendatorers förbund
Svenska Jägareförbundet
Jägarnas riksförbund
Sveriges Yrkesjägareförening
Svenska naturskyddsföreningen
Världsnaturfonden
Förbundet djurens rätt

Bilaga 1**Material och konstruktionskrav för Panthera enkel L121*****Materialspecifikation****Ingångsgavel*

2 formplywood med fenolfilm 75 x 30 cm. Fyrkantsprofilrör. Tryckimpregnerat trä 12 x 3 cm, längd 82 cm.

Sidostycken

2 formplywood med fenolfilm 90 x 82 cm. Tryckimpregnerat trä 12 x 3 cm med 3.5 cm luftspalt mellan, längd 82 cm.

Bakre gavel

Formplywood med fenolfilm 90 x 83 cm.

Golv

2 fyrkantsprofilrör 2.5 x 2.5 x 0.3 cm, längd 160. 2 fyrkantsprofilrör 2.5 x 2.5 x 0.3 cm, längd 76 cm. 2 plattjärn 50 x 8 mm, längd 87 cm. 3 kompaxlar Ø 12 mm, längd 160 cm.

Tak

Avlivningsluckor av formplywood med fenolfilm 83 x 25 cm. Mittstycke av formplywood med fenolfilm 120 x 83 cm. Fem ventilationshål på vardera Ø 7 cm i mittstycket.

Sammansättning

Fyrkantsprofilrör av galvaniserat järn. Vagnsbultar 10 x 45 mm. Låsmuttrar ska sättas på utsidan. Se figur 1.

Gillernanordning

Lina av polyestersilke. Tjocklek 35 mm. Längd ca 240 cm. Bökbräda av trä bredd 12 cm, tjocklek 2.2 cm, längd 25 cm. Järnkätting längd 10 cm. Kätting fästs med vagnsbult 8 mm x 3.5 mm. Bökpinne av rundat trä, Ø 25 mm, längd 65 cm.

Konstruktionskrav

Konstruktionen av fångstredskapet ska göras så att utstående eller vassa delar inte förekommer inuti fångstrummet. Ingångsöppningen får som mest vara 76 bred och 54.5 cm hög. Se figur 2.

Storlek

Längd - 170 cm

Bredd - 83 cm

Höjd - 90 cm

Figur 1. Sammansättning

Figur 2. Ingångsöppning.

Bilaga 2.**Var ska beslutet överklagas?**

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.

Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till Förvaltningsrätten.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt och det ska vara undertecknat.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer,

vilket beslut som Ni överklagar t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendenummer,

hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt

om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer.